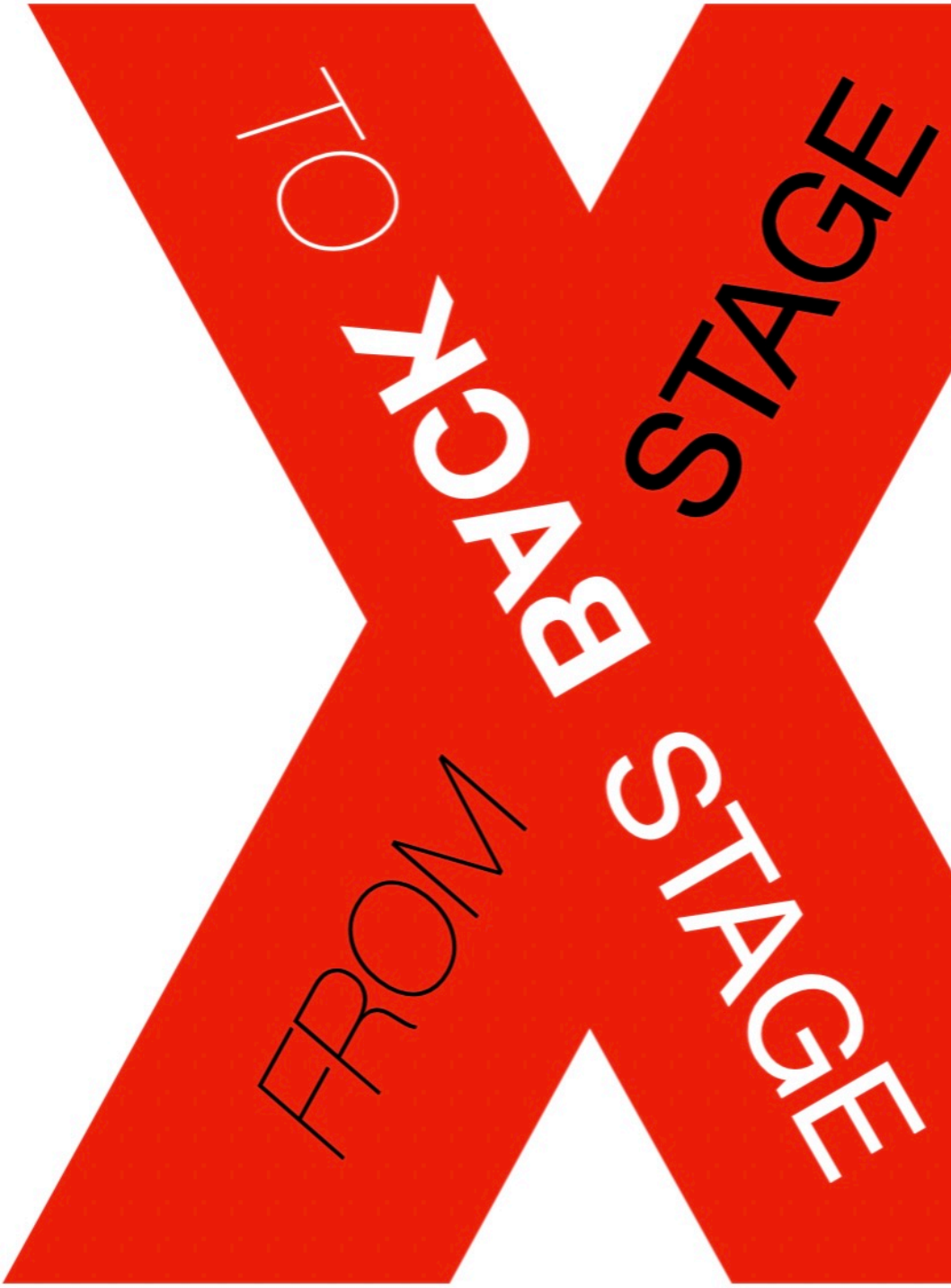
FORBES COMMENT #11
MARTIN JELINEK

Pred ôsmimi rokmi som stál na pódiu TEDx a pochyboval, či mám publiku čo povedať. Tento rok som sa vrátil. Avšak z druhej strany. Prečo aj tí najúspešnejší pochybujú o hodnote vlastných príbehov a akú cenu má skúsenosť, ktorá nám zmení pohľad na seba samých?

Po desiatich rokoch mi jedného dňa zavolala Danka.

„Čau, Jelo. Long time no nothing, aaaale… navrhla som ťa na TEDx.“

Ako literárna dramaturgička a rodená Trenčianka sa podieľala na príprave ročníka 2018. Vedela, že viem pracovať s publikom a že si poradím aj s témou ročníka CYKLUS.

Ako presne? Na to ešte vraj prídeme.

Poznali sme sa totiž z „oddielu renesančných lektorov“, pozoruhodnej partie mladých ľudí – upcycle fashionistas, vedátorov, hrnčiarskych remeselníkov či polyglotov.

Naším každodenným chlebom bolo skúšať a hľadať nové spôsoby, ako zaujať študentov – naše publikum.

Danka si veľmi dobre pamätala, že dokážem pätnásť minút rozprávať aj o veľkom H, malom O, rímskej V, N a O.

No vedieť rozprávať ešte neznamená mať čo povedať.

A ak by som sa teda na tých doskách, ktoré znamenajú svet, predsa len objavil, presne tomu chcela zabrániť.

„Jelo, budeš sa musieť pripraviť. A PORIADNE.“

Lýdia Machová, bývalá členka „renesančných lektorov“, vystúpila na TEDxTrenčín dva roky predo mnou. Neskôr sa dostala na oficiálne pódium TED v New Yorku s prednáškou, ktorú si pozrelo 12 miliónov ľudí.

12 miliónov. No pressure. Aj jej pomáhala Danka.

Hlavou mi išlo: Prečo by niekto chcel alebo mal počúvať práve mňa?

Navyše bolo treba hovoriť po slovensky. Roky som prednášal, školil a učil prevažne v angličtine.

Stál som práve pod bratislavským UFOm a na sekundu mi napadlo, či ma práve nevysadili.

Chvíľu mi trvalo vrátiť sa na Zem. Mal som pocit, akoby som vyhral v lotérii, len som nevedel, či výhru chcem, a už vôbec nie, či si ju zaslúžim.

TEDx je predsa celosvetovým fenoménom. Každý to vie.

Zavolal som Tine. Povedal som jej o possible PRIZE.

M: „Možno pôjdem na TEDx ako speaker.“

T: „To je úžasné! Gratulujem. Som zvedavá, akú PRICE bude mať tá tvoja PRIZE.“

Tú som mal ešte len zistiť.

A tak som sa pripravoval. Poriadne.

FROM STAGE TO BACK STAGE

Písal som, prepisoval, skúšal a nahrával som sa doma v kuchyni na kameru. Text sa mi opakovane vrátil s pripomienkami, škrtancami a otázkami, ktoré spochybňovali moje pôvodné predstavy.

Postupne som si uvedomoval, že príprava mení aj moje vlastné uvažovanie. Otázky, ktoré som dostával, ma nútili premýšľať nielen nad tým, ako svoj príbeh vyrozprávať, ale aj nad tým, čo ním vlastne chcem povedať.

„TEDx má svoje pravidlá. Vystúpenie sa nahráva, zverejňuje a zostáva dostupné doslova naveky. Ty podpisuješ súhlas s jeho použitím a šírením."

„NA VE KY." „Buď ťa tento talk vytiahne hore, alebo…" Účinná motivácia…

Nakoniec prišlo „good to go".

TEDxTrenčín, 2018.

Téma: CYKLUS.

Rozprával som o tom, ako sa vyvíjal môj vzťah k jazyku. Zmestili sa tam aj Falcor s Atreyom z Nekonečného príbehu.

Nahrávku som videl RAZ. Odvahu pustiť si ju som našiel asi pol roka po zverejnení. Ty si ju môžeš pozrieť tu.

https://www.youtube.com/results?search_query=martin+jelinek+tedx+trencin

Našiel som v nej ďalší „nekonečný príbeh" vecí, ktoré by som spätne urobil inak.

Publikum však reagovalo pozitívne.

Spôsob, akým vystupujeme pred ľuďmi, sa vyvíja spolu s nami. Významnú úlohu v tom zohrávajú najmä ľudia, ktorým dovolíme pozrieť sa na nás z druhej strany pódia.

Pri vystúpení, ktoré si môže pozrieť celý svet, je dobré mať aspoň jedného človeka, ktorý si vás vypočuje a v správnej chvíli sa opýta: „Are you OK?"

Našťastie pre mňa. Inak by z môjho talku bola celkom slušná stand-up tragedy.

Preto stojí za to si pred každým vystúpením položiť jednu otázku:

„Budem chcieť, aby si môj talk pozreli aj ľudia, ktorí dnes v publiku nesedia?"

Pošlem im naň odkaz, alebo budem dúfať, že ho algoritmus už dávno pochoval?

Online svet má jednu nepríjemnú vlastnosť. Tvoju digitálnu stopu. Tak pozor, Yeti.

Po ôsmich rokoch sa môj príbeh vracia opäť na TEDx. Tentoraz z druhej strany.

A ja mám opäť pocit, že som vyhral.

TEDxHumenné, 2026.

Téma: Objav svet, objav seba.

Tento rok mi zavolala Oli.

Organizovala už tretí ročník a oslovila ma s otázkou, či by som speakerom nepomohol s individuálnou prípravou.

TEDx stojí na dobrovoľníkoch, ktorí venujú svoj čas a skúsenosti tomu, aby sa zaujímavé myšlienky dostali k publiku.

Hovorím si: Payback time. Súhlasil som okamžite.

Videl som v tom príležitosť odovzdať ďalej to, čo som sám dostal, a pridať k tomu skúsenosti, ktoré som za roky získal.

Spoluprácu si vybrali štyria.

Keď som zistil, koho budem pripravovať (the stalker in me), bol som príjemne prekvapený.

Všetci štyria boli skúsení profesionáli, každý vo svojej oblasti. Ani vystupovanie pred publikom im nebolo cudzie.

Mal som rešpekt a vážil som si, že sa dobrovoľne rozhodli venovať čas príprave so mnou. Veľa to vypovedalo o ich profesionalite. Netušil som však, čo mám čakať. Najskôr ani oni.

Nemali totiž mesiace na prípravu ako ja. Čas bol náš najprísnejší dramaturg.

Pri príprave vystúpení však existuje jedna zásadná výhoda. Prichádzam zvonka.

Ich svety sú pre mňa TABULA RASA.

Môžem sa ale pýtať. Niekedy aj na úplné blbosti. Nezaťažuje ma ich odborný žargón ani zaužívané predstavy o tom, kto sú, ako sa tam dostali, čo je samozrejmé a o čom sa už nediskutuje.

Počas pár online stretnutí ma pustili do svojich príbehov. Dovolili mi klásť otázky, spochybňovať zaužívané pohľady a občas sami spochybňovali samotnú pointu svojho vystúpenia.

Stačí jediná (ne)správna otázka a celé rozprávanie sa vydá iným smerom.

Spoločne sme hľadali, ako ich „ideas change everything“ dostať na stage v slovách aj obrazoch.

Pätnásť minút of Cognitive Clarity. Zaznamenané navždy.

Pri príprave takýchto vystúpení sa ukazuje, ako zaujímavo dokáže fungovať naša vlastná psychológia.

V Trenčíne som si to vyskúšal na vlastnej koži. Teraz som sledoval, ako idú s kožou na trh ďalší. Vedel som však, čo ich čaká.

Existujú tri fenomény, ktoré stoja za pozornosť.

Expert blindness – týka sa nášho vzťahu k vlastným vedomostiam.

Roky skúseností nám dávajú odborný nadhľad, no niekedy nás pripravia o schopnosť pozrieť sa na vlastnú tému očami laika.

Imposter syndrome – súvisí s naším vzťahom k vlastným schopnostiam.

Pripomína, že ani mimoriadne výsledky nás nemusia zbaviť pochybností o vlastných schopnostiach a sebe samých. Veľmi časté.

A napokon **Spotlight effect** – predstava o tom, ako nás vnímajú ostatní.

Máme tendenciu myslieť si, že si na nás všímajú oveľa viac, ako je to v skutočnosti.

Prejavujú sa práve vtedy, keď máme verejne pomenovať hodnotu vlastnej práce a skúseností.

Každý z nich ovplyvňuje niečo iné. Spoločné však majú to, že nám môžu skresľovať pohľad na seba, na vlastnú prácu aj na ľudí, ktorým o nej rozprávame.

Ktorý fenomén si ty?

Na tejto spolupráci som si preto najviac vážil ich otvorenosť, dôveru a odvahu.

Moja štvorica speakrov a štyri otázky pre teba:

Speaker 1.

Emília Sičáková-Beblavá, nekorunovaná kráľovná transparentnosti.

Človek, ktorý vám (aj) spevom vysvetlí, čo je VLASTENECTVO, ako sa rozhoduje o verejných peniazoch a prečo by nás svet okolo nás mal zaujímať oveľa viac.

Mimochodom, vieš, ako sa volala tvoja prababka? Aspoň jedna. Mal si štyri. A vieš, či vedeli čítať?

Speaker 2.

Ivana Molnárová, manažérka emócií.

S heslom „chválené hrušky rýchlo hnijú“, ktoré si niesla zo svojej rodinnej dramaturgie, vydržala „manažovať“ dlho.

Lenže čo sa stane, keď človek, ktorý sa naučil podávať len výkon, potrebuje oceniť aj sám seba?

FROM BACK STAGE TO STAGE

Aké rodinné múdrosti ti dodnes riadia život?

Speaker 3.

Allan Böhm, mladý slovenský kardiológ svetového formátu. A doslova aj mena.

Vedec, pre ktorého sú veda a viera súčasťou jedného osobného hľadania. O srdci dokáže hovoriť s presnosťou kardiológa aj s pokorou človeka, ktorý si uvedomuje hranice vlastného poznania.

Koľko toho musíš vedieť, aby si si dokázal priznať, čomu ešte stále nerozumieš?

Speaker 4.

Janka Feťková-Hajduková, M.A.M.A.

Štyri deti v priebehu štyroch rokov. Už len táto predstava by väčšine z nás stačila na dovolenku. Bez detí.

S manželom a deťmi objavujú svet a svoje limity. Ich príbeh však siaha omnoho hlbšie než k cestovateľským zážitkom a krásnym IG postom.

Je o dôvere medzi dvoma ľuďmi, ktorí sa dokážu jeden na druhého spoľahnúť, prispôsobiť sa nečakaným situáciám a spoločne zvládnuť aj to, na čo sa nedá pripraviť. Spolu.

Koľko z toho, čo obdivujeme na živote druhých, by sme boli ochotní sami absolvovať?

Pri príprave každého vystúpenia sa stále učím zmene rovnako ako ľudia, ktorým s prípravou pomáham.

Pred ôsmimi rokmi som mal pocit, že som vyhral v lotérii.

Dnes už presne viem, akú PRICE mala moja PRIZE.

Naučil som sa pozorne počúvať, spochybňovať to, čo sa zdá samozrejmé, a slúžiť myšlienke druhých.

FROM STAGE TO BACKSTAGE.

PRICELESS.